
Skócia tanulmányút – Szakmai beszámoló

„Felnőttképzési jó gyakorlatok nyomában
a KultúrÁsz Egyesület”

15/KA1AE/3360

Készítette: dr. Juhász Erika és Pete Nikoletta

Debrecen, 2016. június 1-6.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
I. A SKÓT TANULMÁNYÚT SZAKMAI PROGRAMJA ÉS AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS LEHETŐSÉGEI	5
II. SKÓCIA FELNŐTTKÉPZÉSÉNEK FŐBB JELLEMZŐI	9
III. A FOGADÓINTÉZMÉNY ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI TEVÉKENYSÉGÉNEK BEMUTATÁSA	13
IV. TÁVOKTATÁS ÉS E-LEARNING SKÓCIÁBAN ÉS A FOGADÓ INTÉZMÉNYBEN	17
V. EGY ADAPTÁLHATÓ JÓ GYAKORLAT BEMUTATÁSA	20
VI. SKÓCIA TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÉRTÉKEI	26

BEVEZETÉS

A KultúrÁsz Közhasznú Egyesület két munkatársa „Felnőttképzési jó gyakorlatok nyomában a KultúrÁsz Egyesület” című és 15/KA1AE/3360. azonosítószámú projektje keretében 5 napos szakmai tanulmányúton vett részt. Az ERASMUS+ program keretében megjelent pályázati kiírás a felnőttoktatók szakmai mobilitását támogatta. A szakmai látogatás Glasgow városára irányult 2016. június 01-06. között, ahol a fogadó intézmény az University of Glasgow (Centre for Research and Development in Adult and Lifelong Learning) volt. A KultúrÁsz Közhasznú Egyesületet (küldő intézmény) két kollégánk képviselte: Pete Nikolett (alelnök, szakmai igazgató) és dr. Juhász Erika (elnök). Az 5 napos tanulmányi út kiküldött felnőttképzési szakembereinek beszámolója olvasható a továbbiakban. A beszámoló első részében a tanulmányút szakmai programja és az együttműködés lehetőségei kerülnek bemutatásra. Ezt követően a megismert ország felnőttképzésének főbb jellemzői (intézményrendszer, felnőttképzés támogatottsága, formális/nonformális felnőttképzések, meghatározó dokumentumok, jogszabályok stb.) olvashatóak. A fogadóintézmény történetét, működését és tevékenységeit foglalja össze a következő rész. A szakmai látogatás kiemelt feladata volt a fogadó intézményben az online tananyagok készítésével kapcsolatos tapasztalatszerzés is, amelyről szintén olvashatunk a beszámolóban. Megismert jó gyakorlatként a 13. PASCAL Nemzetközi Konferenciát mutatjuk be, amelyen előadással is részt vettünk. A szakmai látogatás fontos részét képezte az ország hagyományainak, épített-, természeti- és kulturális értékeinek a megismerése is, amely szintén összefoglalásra kerül a jelenlegi beszámolóban.

I. A SKÓT TANULMÁNYÚT SZAKMAI PROGRAMJA ÉS AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS LEHETŐSÉGEI

1. nap

Szakmai program:

A szakmai látogatás során felkerestünk a Skót Nemzeti Könyvtárat Edinburgh-ben, tanulmányozva annak felnőttek számára szóló ismeretterjesztő előadásait és programkínálatát. A könyvtár folyamatosan szervez egy órás könyvtárbemutató „túrákat” az épületben, amellyel a könyvtár használatát népszerűsítik és segítenek eligazodni a könyvtárhasználóknak a hatalmas épület széleskörű gyűjteményében. Főbb programok, amelyeket ingyenesen és rendszeresen kínálnak az érdeklődőknek és a rendszeres könyvtárhasználóknak is:

Nyíltnap a könyvtárban: Lehetőséget biztosítanak egy órás vezetett séta keretében a könyvtár történelmi épület bejárására, történetének megismerésére és a föld alatti tér látogatóktól elzárt részeinek megismerésére is.

Családtörténeti kutatások előadás: Segítséget biztosítanak, és hasznos tippeket adnak előadás keretében a családfakutatáshoz, családtörténeti kutatásokhoz az érdeklődők számára.

Digitális kompetencia fejlesztés: Résztevőközpontú előadások és kiscsoportos foglalkozások keretében a könyvtár szakemberei felkészítik az érdeklődőket a könyvtári online adtabázisok, térképek használatára.

Ismeretterjesztő előadássorozatok: Meghívott előadók változatos témákban tartanak előadásokat, mint pl. Az amerikai elnökválasztások, Gazdasági racionalitás – skót állampolgárság, Titkos tavak és különleges helyek, Skócia és rabszolgaság: mítoszok és a realitás; Számítógépes játékok stb.

2. nap

Szakmai program:

Látogatás az Edinburgh's Festival Center épületében, amely ötvözi a kortárs és a klasszikus Viktoriánus építészeti megoldásokat, így építészeti szempontból is nagyon érdekes az 1999-ben átadott épület. Az épületben működik kávézó, étterem, közösségi tér és információs központ turisták számára. Emellett az épület helyet ad konferenciák, szakmai rendezvények, képzőművészeti kiállítások, kulturális és oktatási rendezvényeknek egyaránt. Az intézmény és működése rendezvényszervezési szempontból és a nonformális tanulási alkalmak (pl. művészeti kurzusok, kiállítások stb.) szervezése szempontjából jelentett elsődlegesen szakmai tapasztalatot számunkra. Mindezeket az intézmény munkatársai bemutatták számunkra egy épületben tett rövid körsétával egybekötve.

Az intézmény legnagyobb rendezvénye, amely Edinburgh-ben 1947 óta minden év augusztusában megrendezésre kerül az egy hónapon át zajló Nemzetközi Művészeti Fesztivál, amely egyesíti a világ legjobb tánc, zenei, színházi produkcióit és művészeit.

(Lásd. <http://www.thehub-edinburgh.com/about/> és <http://www.eif.co.uk/>)

3. nap

Kulturális programok Edinburgh történelmi város, amely számos építészeti és kulturális örökséget rejt. A városban eltöltött 3 nap során ezeknek a megismerését is feladatunknak tekintettük. Főbb kulturális nevezetességek, amelyeket megtekintettünk:

Edinburgh-i vár

Óváros

John Knox ház

St. Giles Katedrális

Holyroodhouse-palota

Skót Nemzeti Galéria

Scotch Whisky Experience – Whisky látogatóközpont

4. nap

Szakmai program: Látogatás a Glasgow-i Egyetemen működő Felnőttkori és Élethosszig Tartó Tanulás Kutatásáért és Fejlesztéséért *Központban (Centre for Research & Development in Adult and Lifelong Learning)*, amely a be fogadóintézményünk volt. Itt az intézmény munkatársa Mike Osborn, professzor úr fogadott minket. A Professzor bemutatta az intézmény működését és főbb feladatait, majd nekünk is lehetőségünk nyílt egy rövid prezentáció kíséretében a KultúrÁsz Egyesület felnőttképzési tevékenységének bemutatására. Ezt követően az együttműködés további lehetőségeiről folyt a beszélgetés, amely során felvetődött a jövőben hasonló csereprogramok szervezésének gondolata, amelyen az ő szakembereik is tanulmányi kirándulást tehetnének Magyarországon.

A szakmai tapasztalatcsere területén fontos lenne skót és magyar sikeres programok, jó gyakorlatok megismerése és bemutatása. Ennek fórumai lehetnének: workshopok, honlapok, konferenciák, elektronikus vagy hagyományos papíralapú kiadványok. Ehhez kapcsolódóan a skót partner felajánlott részvételi lehetőséget a 14. Nemzetközi Pascal Konferenciára. Egyesületünk gondozza a Felnőttképzési Szemle folyóiratot, amelyben idegen nyelvű cikkeket is fogadunk. Ebbe a folyóiratba szívesen várunk tanulmányokat a szervezettől. A szakmai nap során megismertük a Glasgow-i Egyetem főbb épületeit is.

5. nap

Szakmai program: A fogadó intézmény szervezésében ottlétünk alatt zajlott a 13. PASCAL Nemzetközi Konferencia, amelynek idei témája volt a „Tanuló városok 2040”. Az eseményre 31 országból 118 előadó érkezett, 64 tanulmány készült és 17 poszter került kiállításra. Az esemény keretében a kiküldött felnőttképzési szakemberek is tartottak előadást. Pete Nikoletta a KultúrÁsz Egyesület Debrecenben kifejtett munkáját mutatta be, amelyben a város polgárainak képzési lehetőségeit és tanulásra/ismeretszerzésre lehetőséget adó program kínálatát mutatta be. dr. Juhász Erika a Tanuló régiók Magyarországon című kutatás főbb eredményeit mutatta be.

A konferencián nemzetközi ismeretségű előadók nyitóelőadásait hallgathattuk meg. A szekciómunkák során pedig lehetőség nyílt szakmai vitákra, helyi jó gyakorlatok megismerésére, gyakorlati jellegű tapasztalatszerzésre és kapcsolatépítésre is.

II. SKÓCIA FELNŐTTKÉPZÉSÉNEK FŐBB JELLEMZŐI

II.1. A skót felnőttképzésről általánosan

Skóciában általános nézetként vallják az ország vezetői, hogy a felnőttképzés elengedhetetlen ahhoz, hogy a skót állampolgárok megszerezzék azokat a szükséges kompetenciákat és ismereteket, amelyek birtokában aktív és produktív tagjaivá válhatnak a skót társadalomnak. Éppen ezért nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy függetlenül attól, hogy a felnőttképzések formális vagy non-formális típusúak, minden esetben találkozzanak az egyéni, valamint a csoportszükségletekkel és maradéktalanul kielégítsék azokat. Ilyen formális vagy non-formális típusú felnőttkori tanulási lehetőséget kínálnak többek között az oktatási intézmények, a munkahelyek, a különböző közösségek, valamint az otthoni online tanulás. A skót állampolgárok manapság már hosszabb, egészségesebb életet élnek, mint elődjük, és ebben a demográfiai változásban a felnőttképzés kulcsfontosságú szerepet tölt be.

A Curriculum for Excellence (Tananyag a Kiválóságért) – amely a skót iskolák nemzeti tanterve 2004-től kezdve – középpontjában is az élethosszig tanulók fejlesztése áll, célként fogalmazódik meg benne, hogy a tanulók tapasztalják meg a sikeres tanulás élményét és örömét, és ez váljon számukra motiváló hatássá, mely további tanulásra ösztönzi őket. A felnőttek tanulási hajlandóságát és kedvét nagyban meghatározzák előzetes iskolai tapasztalataik, valamint azoknak a kihívásoknak való megfelelés, amely az újbóli tanulói szerep és a felnőtt lét feladatai közötti egyensúly megteremtéséből származnak. Bármely életkorban bekövetkezhetnek olyan változások az emberek életében, melyek az egyén személyes, családi, munka és közösségi életét érintik, és ezek a változások is motiváló hatásként bírhatnak a különböző felnőttképzésekben történő részvételre, hiszen a tanulás révén az érintett területeken jelentkező esetleges stressz és konfliktus sikerebben kezelhető.

A felnőtteknek történő útmutatás Skóciában alapvető elvárás, hogy a felnőttképzési ügynökségek együttműködjenek egymással annak érdekében, hogy egységes információkkal lássák el a felnőtt tanulókat, valamint annak érdekében, hogy a különböző tanácsadások is azonos keretek között valósulhassanak meg. Ez azért is különösen fontos, mert a skót kormány úgy gondolja, hogy a hatékony felnőttkori tanulás képezi a skót tudásalapú társadalom alapját. A felnőttkori tanulásnak a foglalkoztathatóságban is kulcsfontosságú szerepe van – a tényezők és folyamatok kombinációja lehetővé teszi az emberek munkahelyszerzését, valamint a munkahelyeken belüli vagy közötti elmozdulását. A felnőttképzés ezen túl biztosítja az alapot

az egészségügyi és szociális ellátást javító kezdeményezésekhez, és hozzájárul egy nyitottabb és befogadóbb társadalom létrehozásához.

A felnőttképzési szolgáltatóknak – beleértve a helyi hatóságokat, harmadik szektort, szakszervezeteket, felsőoktatási intézményeket, munkáltatókat, nemzeti szervezeteket stb. – a képzések tervezésébe és kivitelezésébe is szükséges bevonniuk a felnőtt tanulókat. A Községi Tanulás és Fejlesztés (*Community Learning and Development*, továbbiakban: CLD), a Kompetencia Keretrendszer (*Competence Framework*), valamint az Etikai Kódex (*Code of Ethics*) dokumentumok megalapozzák ennek a tevékenységnek a megvalósítását a gyakorlatban.

A Községi Tervezés és Partnerség Stratégiai Útmutatója 2012 júniusában közzétette, hogy a CLD fókuszát a tanulás révén bekövetkezendő életminőség-javításra; a személyes fejlődésre és aktív állampolgárságra; valamint az erősebb, rugalmasabb, támogató, befolyásos és befogadó közösségek létrehozására kellene áthelyezni. A Községi Tanulás és Fejlesztés 2013-as szabályozása azt jeleneti, hogy minden önkormányzatnak ki kellett dolgoznia egy hároméves tervet, amelyben felvázolják, hogy miként kívánják megvalósítani a CLD célkitűzéseit. Az önkormányzatok a tervezetet egy alapos szükségletfelmérést követően állították össze. Azokban a pontokban, ahol a tervezet és a CLD fókuszai nem találkoztak, az önkormányzatnak alaposan meg kellett indokolnia, hogy az adott pontnak miért nem tudnak eleget tenni.

A hatékony tanulásfejlesztésben való együttműködés egy kétirányú folyamat, amelyben a felnőttképző szakemberek és a felnőtt tanulók egyaránt fontos ismeretekre tehetnek szert egymástól. Ezt a kölcsönös kapcsolatot nagymértékben támogatja a skót felnőttképzési modell, melyben elismerik és építenek a felnőttek élettapasztalataira annak érdekében, hogy minden alkalommal eredményes tanulási tapasztalattal gazdagodhassanak a modellben résztvevő személyek. Azok, akik ezt a modellt alkalmazzák, könnyen felfedezik a különböző tanulásba fektetett értékeket, érzelmeket és perspektívákat, nyitottak a tanulás teljesítménydimenzióira és ösztönzik a tanulókat is arra, hogy saját teljesítményüket növeljék. Ezek segítségével hozzájárulnak ahhoz, hogy a felnőtt tanulók kellemes tanulási élményeket szerezzenek, amely további tanulásra sarkallhatja őket. A kellemes és hatékony tanulási élmény elérése gyakorlott szakembereket kíván, akik maguk is élethosszig tartó tanulók.

II.2. Skócia felnőttképzési intézményrendszere, a Felnőtt Tanulók Hete (Adult Learners' Week)

Skócia felnőttképzésében az alábbi intézmény-és képzéstípusokat különböztetjük meg:

- a) Továbbtanulási intézmények (further education colleges): az egész Egyesült Királyságban önálló intézmények, jogállásuk az állami tulajdonban lévő társaságok jogállásához hasonló.
- b) Felnőttképzési központok (adult education centres): ezek az intézmények az iskolaköteles kort (tizenhat évet) meghaladott személyek részére szerveznek levelező oktatást és képzést, valamint kedvtelési jellegű tanfolyamokat is („for fun” courses). A képzés időtartama változó, lehet egy teljes tanév, de lehetőség van rövidebb tanfolyamok látogatására is.
- c) Munkavállalók Oktatásügyi Egyesülete (Workers' Educational Association – WEA): önkéntes alapon működő szervezet, amelynek célja, hogy a felnőtteket tanulmányok folytatására ösztönözze. Változatos témákban biztosít különböző időtartamú tanfolyamokat a felnőttek számára, a hétvégi szemináriumoktól egészen a három évig terjedő képzésekig.
- d) Országos képességfejlesztő akadémiák (national skills academies – NSA): a munkáltatók által szervezett olyan képzési központok, amelyeknek célja a gazdaság egyes ágazataiban megkövetelt egyéni képességek fejlesztése. Leginkább az építőipar, a pénzügyi szolgáltatások, az élelmiszeripar, a feldolgozóipar vagy az atomenergia ágazat területén működnek ilyen akadémiák.

Az Egyesült Királyság többi tagországához (Anglia, Wales, Észak-Írország) hasonlóan Skóciában is megrendezésre kerül évente a Felnőtt Tanulók Hete (A NIACE több mint 10 éve dolgozik a rendezvény megvalósításán és világszintű kiszélesítésén. Ötleteik és lehetőségeik, melyekkel a tanulás fontosságának hírért terjesztik, gyakorlati úton teremtettek módszertant és követendő példát mindazok számára, akik saját országukban kívánják meghonosítani e rendezvényt.

A Sign Up Now nevet viselő kampány arra a szerepre összpontosít, amelyet a hatékony és meggyőző hirdetések tölthetnek be. Évente tanulni vágyók ezrei szeretnének személyes érdeklődésük vagy képzettségük növelése érdekében tanfolyamot kezdeni vagy egy tanulókörhöz csatlakozni. A koncentrált média-megjelenések és a széles körű tájékoztatási regisztrációs lehetőségek arra biztatják az érdeklődőket, hogy még ma jelentkezzenek, még ma

kezdjék meg azt a folyamatot, amelynek eredménye akár az életpálya megváltozása is lehet. A kapcsolat megteremtése nemcsak az intézmény és a tanuló kapcsolatfelvételére, hanem szervezeti együttműködésére is ösztönöz.

A Felnőtt Tanulók Hetének, így a programjaihoz kapcsolódó összes kampányának is az egyik legfontosabb eszköze a Tanulói Forróvonal, az úgynevezett „Learn Direct”, amely országos információszolgáltató és segítséget nyújtó telefonvonal, egyfajta kék vagy zöld számmal hívható „tanulási tudakozó”. A telefonvonal egész évben hívható, konkrét és helyi tanulási lehetőségekről, képzésről, bekapcsolódási feltételekről nyújtva többszintű, országos lakossági tájékoztatást és tanácsadást, bármely helyi információt képes felkínálni. A felkészült operátorok tájékoztató anyagokat postáznak, helyi szervezetekhez irányítják az érdeklődőket vagy konkrét tanfolyamokat ajánlanak a lakóhelyhez és a tematikához illeszkedően. A 2000-ben megrendezett Felnőtt Tanulók Hete idején például csaknem 70 000 hívás érkezett, és ebből még azon a héten 1000 felnőtt tanuló jelezte részvételi szándékát valamely oktató szervezetnél, a tavasszal zajló kampány hatása pedig a szeptemberi tanévkezdéskor is érzékelhető volt.

A „Discover...” címet viselő folyóirat a Nemzetközi Felnőtt Tanulók Hetének hírlevele, amely évente két-három alkalommal jelenik meg és tájékoztatást nyújt az egész évben zajló előkészületekről, a konferenciákról, média-megjelenésekről. A Felnőtt Tanulók Hetének folyamatos tájékoztató fóruma a „Making a difference” elnevezésű hírlevél is.

Fontos szerepet töltenek be az országos programsorozatban a felnőttoktatói és felnőtttanulói díjak (Adult Learners' Awards). Kiosztásukat a sajtó részéről egyre nagyobb érdeklődés kíséri, és valóban rangos elismerésnek számítanak. A díjat a NIACE hozta létre, és több kategóriában osztják ki (egyéni felnőtt tanulói díjak; új tanulási lehetőségek díja; felnőttoktatók díja; globális oktatási lehetőségek díja; felnőtt tanulócsoportok díja; tanuló családok díja).

III. A FOGADÓINTÉZMÉNY ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI TEVÉKENYSÉGÉNEK BEMUTATÁSA

III.1. Vízió és célkitűzések, irányítási struktúra

A Glasgow-i Egyetemen működő *Centre for Research & Development in Adult and Lifelong Learning* (rövidítve: CR&DALL, magyarul: Központ a Felnőttkori és Élethosszig Tartó Tanulás Kutatásáért és Fejlesztéséért) víziója, hogy a nemzetközi kiválósági felnőttoktatás és az élethosszig tartó tanulás kutatási és fejlesztési központjává váljon. Munkájuk során erősítik a társadalmi igazságosságot és a társadalmi befogadást, valamint csökkenteni kívánják a szegénység mértékét. Ezen vízió megvalósítását különböző kisebb célok elérésén keresztül kívánja elérni az intézmény:

- nemzetközi kutatási létesítményként működjön saját víziójához igazodva,
- életre hívjon és lefolytasson magas színvonalú interdiszciplináris és multidiszciplináris kutatásokat a fő területeken,
- fórumot biztosítson a független kutatók, a vezető döntéshozók és szakemberek közötti párbeszédhez,
- az egyetemi felnőttoktatás és élethosszig tartó tanulás stratégiai fejlesztést informáló kutatási bázis létrehozása.

A Központot olyan bizottság és személyzeti struktúra irányítja és működteti, akik látásmódja és szakértelme tükrözi a Központ értékeit. A stratégiai és operatív tanácsokkal a Központot a Nemzetközi Tanácsadó Testület és a Nemzeti Tanácsadó Bizottság látja el. Ez utóbbi a Glasgow-i Egyetem falain kívüli kutatási és politikai közösség tagjaiból áll. Az ülések elektronikus és esetenként személyesen valósulnak meg, a bizottság ad hoc módon is találkozhat szükség esetén. A Nemzetközi Tanácsadó Testület tagjai jeles kutatókból kerülnek ki, akik valamennyien nemzetközi felnőttképzési és LLL kiválósági központokban dolgoznak, és különös szakértelemmel rendelkeznek a kutatások szempontjából releváns társadalmi igazságosság, a társadalmi befogadás és a részvétel kiszélesítésének területén.

A Központ igazgatója Prof. Michael Osborne, aki nemzetközileg elismert szakember területén és kiváló kutatási és oktatási háttérrel rendelkezik.

III.2. Kutatási területek és felnőttképzési lehetőségek a CR&DALL-nál

Céljainak elérése érdekében a CR&DALL a felnőttkori tanulás és az élethosszig tartó tanulás témáihoz igazodva számos kutatási tevékenységet folytat. Jelenleg a kutatások fókuszában az alábbi témák állnak:

1. **Polgárok:** az oktatásból kizárt személyek az élethosszig tartó tanuláshoz történő hozzáférési lehetőségeivel foglalkozik. A fókusz a társadalmi igazságosságra, valamint a tanuló társadalomra helyeződik, magába foglalja a veszélyeztetett csoportok társadalmi és gazdasági kirekesztettségének vizsgálatát, ideértve a migránsokat és a fiatal munkanélküli felnőtteket egyaránt. Továbbá foglalkozik a társadalmi igazságosság és az állampolgárság filozófiai kérdéseivel is. Számos projekt részesült támogatásban ezen a területen az Európai Bizottságtól, valamint a Gazdasági és Szociális Kutatási Tanácstól.
2. **Civil társadalom:** a formális oktatási intézmények és a civil partnerek közötti együttműködések vizsgálja (pl. formális és non-formális környezetben megvalósuló tanulások). Foglalkozik a felsőoktatási intézmények elkötelezettségével a civil partnerek felé, helyi és nemzetközi szinten egyaránt. A kutatás arra is vonatkozik, hogy a civil szektorban működő szervezetek hogyan segítik elő a múzeumokban és galériákban zajló, valamint munkahelyi képzések megvalósulását. Az ebben a témában megvalósuló projekteket az Európai Bizottság, négy kontinens egyes régiói és városai, különböző felsőoktatási intézmények és a Kanadai Társadalomtudományi és Bölcsészettudományi Kutatási Tanács támogatja.
3. **Felnőttkori, szakmai és közösségi alapú tanulás:** ez a terület a formális és nem formális környezetben megvalósuló szakmai és szakma utáni kötelező tanulási folyamatokkal foglalkozik. Ez magában foglalja a középfokú oktatási intézményekben és a rövid ciklusú felsőoktatási intézményekben megvalósuló szakmai tanulási alkalmakat, valamint ezek kapcsolatát a hosszabb ciklusú felsőoktatási képzésekkel. Kiterjed továbbá a közösségi szervezetekben megvalósuló non-formális tanulási folyamatokra is.
4. **Felnőttkori írástudás:** ez a téma az egyik legfontosabb kérdéssel, a nemzetközi felnőtt írástudással foglalkozik. Kiemelt jelentőségű volt ezen a területen a skót felnőtt lakosság olvasási és számolási képességének vizsgálata a skót kormány megbízásából.

-
5. ***A szegénység és a nemzetközi fejlesztés:*** a kezdetektől fogva a Központ vizsgálja, hogy hogyan lehetne az élethosszig tartó tanulást a szegénység elleni küzdelem eszközeként használni.
 6. ***A részvételi lehetőség kiszélesítése:*** a Központ munkatársai folyamatosan keresik azokat a lehetőségeket, amelyek segítségével szélesebb körben be tudják vonni az oktatási folyamatokba azokat a polgárokat, akik valamilyen fogyatékossággal rendelkeznek. Különös figyelmet kap ebben a témában az iskolák, a szakképző intézmények és a felsőoktatási intézmények, valamint az IKT és a munkahelyi képzések szerepe.
 7. ***Pedagógiai tankötelezettség utáni oktatás:*** ez a terület magában foglalja a felsőoktatásra való felkészítést, valamint a felsőoktatásban történő tudományos támogatást. Számos olyan projekttel foglalkozik, amelyek a segítő tanárokkal, a bevont egyetemekkel és a tananyagfejlesztések különböző aspektusaival foglalkoznak.

A kutatások mellett számos posztgraduális képzést is kínálnak az érdeklődőknek az intézményben. Ezek közül a legnépszerűbbek:

1. ***Adult & Continuing Education MSc:*** a felnőttoktatási szektor szakembereinek ez a mesterképzés egy meglehetősen erős elméleti és filozófiai háttérű gyakorlatot ad, valamint olyan kiváló kutatási ismereteket sajátíthatnak el a résztvevők, melyeket sikeresen alkalmazhatnak a későbbiekben további tanulmányaik, vagy saját munkájuk során.
2. ***Advanced Community Development MSc:*** ez a teljesen távoktatási rendszerben működő képzés a közösségfejlesztéssel foglalkozik, annak a társadalmi, gazdasági és környezeti problémák megoldásában betölthető lehetséges szerepével. A képzés elvégzésével a résztvevők magas szintű oktatási ismeretekkel rendelkező szakemberekké válnak ezeken a területeken.
3. ***Community Learning & Development MEd:*** ez a mesterprogram lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy a közösségi tanulás és fejlesztés elméleti és gyakorlati dimenziót megismerjék. Olyan képességekre és ismeretekre tesznek szert a képzés során, melyek segítségével a társadalmi közösségekben való munkájuk eredményeként tartós társadalmi változásokat lehetnek képesek előidézni.
4. ***Teaching Adults MSc:*** a képzés egy erős alapozó gyakorlatot biztosít a felnőttek tanításához, valamint lehetőséget kínál gyakorlatorientált kutatásokban való részvételre. A program elsősorban azoknak szól, akik egyáltalán nem, vagy csak kevés tapasztalattal rendelkeznek a felnőttek tanítása terén, de azok számára is hasznos lehet, akiknek van

előzetes tapasztalatuk ezen a téren. Ez annak köszönhető, hogy a képzés egyesíti a felnőttek tanításának elméleti és történeti hátterét a gyakorlatban megvalósuló munkával. A résztvevőknek lehetősége van egy felnőttképzési intézményben dolgozni 100 órán keresztül. Az intézményt maguk választhatják ki a résztvevők, a Központ munkatársai segítenek az intézmény és a résztvevő közötti sikeres együttműködés kialakításában. A képzés eredményeként a tanulók rendszerint úgy nyilatkoznak, hogy sokkal erősebb tudással rendelkeznek a felnőttek tanítása terén, valamint érzik ennek hatását saját tanítási gyakorlatukban.

5. ***Young People, Social Inclusion & Change MSc***: a mesterprogram bemutatja azokat a legfontosabb kérdéseket és döntéshozatali folyamatokat, amelyek hatással vannak a fiatalok életére (pl. oktatás, szabadidő, képzések és munkaerőpiac, lakhatás és háztartási információk). A résztvevők betekintést kapnak olyan veszélyeztetett csoportok életébe, mint például a mentális egészségügyi problémákkal küzdők, tizenéves szülők, vagy akár a hajléktalan fiatalok. A képzés vizsgálja, hogy a fiatalok élete hogyan változik a modern társadalomban, hogyan változnak érzelmileg és fizikailag, valamint azokat a folyamatokat, melyek ezeket a változásokat és fejlődéseket előidézik. A képzés során a résztvevők lehetőséget kapnak arra, hogy a fiatalok életét különböző területeken tanulmányozzák, mint például a büntetés és a büntetés-végrehajtási rendszer, a szexualitás, a fogyatékoság, a kábítószeres és az alkohol, valamint a család.

IV. TÁVOKTATÁS ÉS E-LEARNING SKÓCIÁBAN ÉS A FOGADÓ INTÉZMÉNYBEN

Napjainkban megfigyelhető, hogy az oktatás és képzés valamennyi területén Skóciában is szívesen alkalmazzák a tudásközvetítés eszközeként a nem hagyományos oktatási-képzési módszereket. A szinte bárhol elérhető, széles választékot kínáló kurzusok egyre népszerűbbek rugalmasságuk, hozzáférhetőségük és nem utolsósorban gazdaságosságuknak köszönhetően a skót polgárok körében. A mai modern világ Skóciájában a kisebb falvakban élő diákoktól kezdve a nagyobb városok polgárain keresztül a multinacionális vállalatok dolgozóig gyakorlatilag mindenki számára egyaránt elérhetők a távtanulás eszközei. Ez a tény nagyban megkönnyíti mindenki számára az élethosszig tartó tanuláshoz való hozzáférés lehetőségét.

Az első távoktatási programok a National Learning Network (NLN, magyarul: Nemzeti Tanulási Hálózat) néven meghirdetett intézkedések voltak a '90-es évek végén, amelyek a több száz továbbképzési kollégium médiapedagógiáján kívánta javítani. Egyfelől szakmai és anyagi segítséget nyújtottak az intézmények infrastrukturális fejlesztéséhez, másfelől a JANET alprogram keretében nagyszámú e-learning tartalom készült el. A harmadik akció az iskolák tanárainak e-learninges képzése volt, amelynek eredményeként létrejött a legkiválóbb e-learning teljesítményeket felmutató tanárok, igazgatók országos tapasztalat-cserehálózata, a jó tapasztalatok információáramlására. Annak köszönhetően, hogy a felnőttképzési iskolákban lefolytatott kezdeményezések eredményesnek bizonyultak, a programot kiterjesztették a felnőttoktatás és képzés egyéb területeire, elsősorban a közösségi művelődésre, a munkahelyi képzésre és később a börtönoktatásra is.

A British Educational Communication and Technology Agency (BECTA) volt az a kormányzati szerv, amely lehetővé tette a legmodernebb technikai eszközök oktatásban történő alkalmazását. A *Harnessing Technology* (A technika megzabolázása) címmel megjelent állásfoglalásukban úgy fogalmaztak, hogy az elszánt törekvések ellenére az oktatási intézmények jelentős része – beleértve a felnőttképzési szervezeteket is – elektronikusan nem érett, ami azt jelenti, hogy az elektronikus eszközök oktatásba történő integrálása nem felel meg mindenhol és minden esetben a legkorszerűbb elvárásoknak.

Az NLN kezdeti törekvéseinek is köszönhető az, hogy az elmúlt tíz évben az Egyesült Királyság „technikai érettsége” folyamatosan erősödött, és ennek köszönhetően a skót távoktatás is hatalmas változáson ment keresztül. Míg tíz évvel ezelőtt leginkább az volt megfigyelhető,

hogy a távoktatás módszerét csak az alacsonyabb népsűrűségű településeken és a tanárhiánnyal küzdő körzetekben alkalmazták, addig mára az IKT-eszközökkel támogatott távoktatás az iskolai tanítási folyamat részévé vált. A 2005. október 25-én megjelent *Higher Standards, Better Schools for All* (Magasabb színvonal, jobb iskolák mindenkinek) című kötet, amely a brit oktatásügy Fehér könyve, már részletesen beszámol az iskolákban bekövetkezett változásokról. A tanulmányban többek között olvashatunk arról is, hogy az iskolákban egyre emelkedik az elektronikus táblák (whiteboard) és számítógépek száma. Az előzőeknek, valamint a széles sávú és vezeték nélküli internet-hozzáférésnek köszönhetően az IKT az oktatási, tanulási folyamatok szerves részévé vált. Ezt a folyamatot nagyban segítette, hogy az Egyesült Királyság kormánya az eLearning Credits (eLC) program keretében 330 millió fontot osztott szét a közoktatási intézmények között. A program keretében minden államilag finanszírozott általános és középiskola, valamint a legtöbb bölcsőde számára biztosították az eLC támogatást, melynek segítségével multimédiás segítséget nyújtottak a tanulási és tanítási folyamatokhoz.

Az előzőekben ismertetett programok nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a KultúrÁsz Közhasznú Egyesület munkatársai által meglátogatott Glasgow-i Egyetemen működő *Centre for Research & Development in Adult and Lifelong Learning* (CR&DALL, magyarul: Központ a Felnőttkori és Élethosszig Tartó Tanulás Kutatásáért és Fejlesztéséért) igen fejlett távoktatási rendszerrel működik. Egyik fő feladatuknak tekintik a felnőttkori tanuláshoz való hozzáférés lehetőségének kiterjesztését a társadalom minden tagjára. Ennek érdekében számos olyan projekttel rendelkeznek, amelyek segítségével a létező korlátokat és falakat szeretnék ledönteni, így bevonva a felnőttoktatási és -képzési rendszerbe azokat az embereket, akiknek eddig nem adatott meg a tanulás lehetősége különböző okok miatt.

A Központon belül több ingyenes és fizetős online kurzust is futtatnak egy időben, melyeken előzetes regisztrációt követően bárki részt vehet. Egyik legnépszerűbb ilyen ingyenes online kurzusuk a *The Right to Education: Breaking Down the Barriers* (Az oktatáshoz való jog: a korlátok lebontása) címet viseli és a Központ inkluzív oktatási csapatában dolgozó munkatársak dolgozták ki. A kurzus célja, hogy megmutassa, hogyan lehet bevonni az oktatási folyamatokba azokat a marginalizált embereket, akik valamilyen fogyatékoságuknak köszönhetően sajnálatos módon kiszorulnak az oktatási rendszerből. A kurzus során skót iskolákból vett példákkal és a központ alumni tagjainak tapasztalatain keresztül mutatják be, hogyan lehet az osztálytermeket, iskolákat – tehát magát a tanulási környezetet – még inkább befogadóbbá tenni annak érdekében, hogy a fogyatékkal élő emberek is színvonalas oktatásban részesülhessenek. A kurzus lehetőséget biztosít a tanárok és felnőttképzési szakemberek számára, hogy

felfedezzék és megvitassák azokat a lehetséges utakat, amelyek segítségével megteremthetik az Egyesült Királyságban is jelen lévő *Education for All* (Oktatás Mindenkinnek) mozgalom céljainak megvalósulásához szükséges alapokat.

V. EGY ADAPTÁLHATÓ JÓ GYAKORLAT BEMUTATÁSA

A skóciai tanulmányi utunk során a Glasgow-i Egyetem két kutatóközpontjába (*University of Glasgow*) *The Centre for Research and Development in Adult and Lifelong Learning* és a *PASCAL International Observatory* helyi irodája) látogattunk el, ahol a központok vezetője, Professor Michael Osborne (Head of Social Justice, Place and Lifelong Education, Research and Teaching Group (SJPLE) and Chair of Adult and Lifelong Learning, PASCAL International Observatory Tanuló városok hálózatának európai igazgatója) bemutatta számunkra az intézetek különböző tevékenységeit és részt vehettünk az általuk szervezett nemzetközi konferencián (13th PASCAL International Conference) is, mint egy adaptálható jó gyakorlat gyakorlati megismerésére.

Az 1451-ben alapított Glasgow-i Egyetem egyike, a világ 100 legjobb egyetemeinek: a QS Top Universities rangsora alapján 2014-ben az 55., 2015-ben a 62. legjobb egyetemnek bizonyult a világranglistán. Az egyetem minden évben 25.000 hallgatót fogad a graduális és a posztgraduális képzéseire a világ több mint 135 országból. Az egyetem oktatáskutató kutatócsoportjai közül a fogadószerkezetünk, a Felnőtt- és élethosszig tartó tanulás Kutatási és Fejlesztési Központ (Centre for Research & Development in Adult and Lifelong Learning – CR&DALL) mellett kiemelkedő jelentőségű a PASCAL Nemzetközi Intézet (PASCAL International Observatory) helyi irodájának munkája az adaptálható jó gyakorlat szempontjából.

Az általunk megtekintett 13. PASCAL Nemzetközi Konferencia (13th PASCAL International Conference) főszervezője a **PASCAL¹ International Observatory**. A szervezet egyfajta globális szövetségét jelenti a döntéshozók, az egyetemi vállalkozók, kutatók, a politikai elemzők és a kormányzat, a felsőoktatás, a nem kormányzati szervezetek (NGO-k) szakembereinek és a magánszektornak.

A 2002-ben alapított nemzetközi intézet 5 regionális irodát üzemeltet. A regionális irodák székhelye a Royal Melbourne Institute of Technology (RMIT), további irodái: az University of Glasgow, a Tecnológico de Monterrey, a Northern Illinois University (NIU) és az University

¹ PASCAL = PLACE and SOCIAL CAPITAL and LEARNING

of Johannesburg (UJ) együttműködésben az University of South Africa-val (UNISA). Az Intézet segíti a döntéshozókat a regionális fejlesztési stratégiák tervezésében és megvalósításában, amelyek hozzá járulnak a gazdasági növekedés, a társadalmi egyenlőség és a környezeti fenntarthatóság közötti egyensúly megteremtéséhez.

Az intézet kiemelt kutatási témái: a vezetésfejlesztés, a társadalmi tőke, a tanuló régiók.

A szakmai utunk során ezek közül a tanuló régiók témájával foglalkozó nemzetközi rendezvénnyel ismerkedtünk meg és tartjuk adaptálható jó gyakorlatnak. A tanuló régiók gondolat a városok és régiók közötti belső együttműködést segíti elő az élethosszig tartó tanulás és a tudás megosztása hangsúlyozása érdekében. A PASCAL intézet munkatársai élő kutatásaikkal hozzájárulnak az oktatási intézmények, a kormányzat, a civil szervezetek és a magánszektor közötti együttműködések kialakításához. Fő célkitűzésük, hogy a formális és az informális tanulás elengedhetetlen része és mozgatója legyen az innovációnak.

A 13. PASAL Nemzetközi Konferencia

A konferenciát 2016. június 3. és 5. között Glasgow-ban rendezték meg a Glasgow-i Egyetem és a PASCAL intézet közös szervezésével a „Tanuló városok 2040” címmel. Az eseményre 31 országból 118 előadó érkezett, 64 tanulmány készült és 17 poszter került kiállításra.

A konferencia témája több mint 100 akademikust, kutatót, elemzőt, szakembert és döntéshozót vonzott a Glasgow-i Egyetemre. A poszter bemutatókon keresztül 17 tanuló várossal ismerkedhettünk meg Ázsiából, Európából, Közel-Keletről és Óceániából.

A konferencián a hagyományostól eltérő nyitóelőadást tartottak olyan nemzetközi híró szakteknitelyek, mint Professor David Gaimster (Skócia legrégebbi és legnagyobb egyetemi múzeumának The Hunterian at the University of Glasgow igazgatója), Peter Kearns (Tanuló Városok Hálózat vezetője), Professor Christina Slade (az angliai Bath Spa Egyetem alkancellárja) vagy Raul Valdés Contrea (az UNESCO élethosszig tartó tanulás intézet szenior programjának szakembere).

A konferencia előzménye

A konferencia alapjául a PASCAL intézet által indított Tanuló városok két kutatási programja szolgált: a PASCAL Nemzetközi Cserék (PASCAL International Exchanges – PIE, 2010-2013) és a PASCAL Tanuló Városok Hálózat (Learning Cities Networks – LCN, 2014-óta). Emellett Glasgow nyerte el a 2016-os évre az Európai Vállalkozói Régió címet, így a konferencián a városban zajló vállalkozói kezdeményezések számos példáját és egy a jövőre irányuló forгатókönyvét mutathatta be.

A konferencián bemutatkozó tanuló városok eddigi működése visszaigazolta a konferencia előzményeül szolgáló kutatások (PIE, LCN) eredményeit, amely szerint a tanuló városoknak innovatívan kell hasznosítani meglévő forrásaikat – különösen humán erőforrásukat – hogy a manapság tapasztalható állandóan és dinamikusan változó környezetben fellépő kihívásokkal szembe tudjanak nézni. Ez lett a Tanuló városok 2040 konferencia jövőképe, küldetése is.

A konferencia lehetőségei és kihívásai

A PASCAL International Observatory Tanuló Városok Hálózatának európai igazgatója Professor Michael Osborne a következőképpen nyilatkozott a Glasgow-i konferencia központi témájáról: *„a konferencia fókuszában a tanuló városok jövőbeni irányai, a meghatározó kihívások és lehetőségek, valamint a tanuló városok tanulásban betöltött szerepének jelentős fejlesztése áll”. Ezáltal a konferencia lehetőséget nyújt arra, hogy a résztvevő szakemberek megosszák a fejlesztésre irányuló ötleteiket és tapasztalatokat, a Tanuló városok szerepét ebben a kihívásokkal teli összefüggésben valamint az új ötletek és innovatív partnerségi formák lehetőségeit.*

A konferenciára számos nemzetközi hírű szakember is bejelentkezett és előadásukkal, együttműködésükkel, szakmai tapasztalatukkal támogatták a Tanuló városok program kezdeményezéseit és szellemiségét:

- *Raúl Valdés Contera* – az UNESCO élethosszig tartó tanulás intézet szenior programjának szakembere valamint programvezetője az UNESCO Tanuló Városok Globális Hálózatának. Több mint 12 éve dolgozik az egész életen át tartó tanulás és a felnőttkori tanulás és oktatás nemzetközi szervezeteinél kutatási és érdekképviselési projektek vezetőjeként. Szerkesztője a 12 tanuló város esettanulmányának.
- *Professor Christina Slade* – az angliai Bath Spa Egyetem alkancellárja 2012 januárjától, ezt megelőzően a Londoni Egyetem Művészeti és Társadalomtudományi Kar és a Macquarie Egyetem Bölcsészettudományi Kar dékánja volt, valamint az Utrecht

Egyetem Médiaelmélet professzora. Az egyetem fejlesztési projektjét vezeti, amelynek célja a nemzetközivé válás valamint a köz- és magánszféra közötti együttműködés (PPP – public private partnerships).

- *Peter Kearns* – a Global Learning Service igazgatója, valamint vezetője a Tanuló városok nemzeti fejlesztési programjának Ausztráliában. Ausztráliai pályafutásának középpontjában a nemzetközi kapcsolatok az oktatásban állt, majd tanácsadó igazgatója lett a Global Learning Services-nek. 2010-ban alapítója és igazgatója a PASCAL International Exchanges-nek (PIE) programnak, amely közvetlen célja a közvetítő és támogató (két- vagy többoldalú) cserekapcsolatok kialakítása a tanuló városok helyi, közösségi és városi intézményeinek, szervezeteinek a világ minden részén. Majd ezt követően a PASCAL Tanuló Városok Hálózat Learning Cities Networks – LCN) igazgatói feladatait látja el. 2006-ban megkapta Ausztrália Érdemrend kitüntetését, az ausztrál oktatás és képzésért való közreműködésért.
- *Professor Josef Konvitz* – elnöke a PASCAL Nemzetközi Intézetnek, és az OECD politikai szabályozási (Regulatory Policy) osztály vezetője (nyugdíjas), a Glasgow Egyetem tiszteletbeli professzora (Neveléstudomány), a King's College London vendégprofesszora. A városfejlesztések és válságkezelés nemzetközileg elismert szaktekintélye, széleskörű diplomáciai és nemzetközi közszolgálati tapasztalatai révén. A szabályozási politikai osztály vezetőjeként Mexico város versenyképesség növelése érdekében indított együttműködési programjának (Ökológiai Város projekt) vezetője volt. Együtt dolgozott az Asia Pacific Economic Cooperation (APEC) regionális gazdasági fórummal 2004-2011 között.
- *Professor James Conroy* – igazgatóhelyettese az Glasgow Egyetem Internationalisation Karának. Korábban az egyetem neveléstudomány kar dékánja volt továbbá a kar doktori iskolájának vezetője. Néhány éve vendégprofesszora a Fordham Egyetemnek (New York), korábban pedig Ausztráliai Katolikus Egyetemen és a brazil Rio Grande do Sul Egyetemen kutatásaiban volt senior munkatárs. Jelenleg az erkölcsan szövetség elnöke, elnökségi tagja a Skót Általános Oktatási Tanácsnak, egyéb számos tudományos szervezet tisztségviselője és szakmai folyóirat szerkesztőbizottsági tagja.
- *Dr Judith Jensen* – a Townsville Könyvtár egész életén át tartó tanulás részleg koordinátora. Vezeti a könyvtár minden korosztályra kiterjedő tanulási programjait. Koordinálja Townsville (Ausztrália) önkormányzat tanuló közösségi kezdeményezéseit valamint a város élethosszig tartó tanulási stratégiájának cselekvési tervét, amely

stratégiai keretet nyújt, a Townsville Városi Tanács munkájához, a Townsville mint tanulási közösség fejlődésének elősegítésében. Vezeti az NBN Townsville Digital Hub projektet, amely a lakosok online képzését és tanulási lehetőségeit támogatja, annak érdekében, hogy megtapasztalják NBN²-alapú szolgáltatásokat és technológiákat. Videokonferencia valamint az internetes tv és skype, online számítógépes képzés segítségével, új alkalmazások és eszközök (pl. iPad, e-book olvasók, valamint on-line vásárlás) segítségével fejlesztik a tanuló közösségeket és az NBN első kiadásait.

- *David Gaimster* – 2010 óta Skócia legrégebbi és legnagyobb egyetemi múzeumának The Hunterian at the University of Glasgow igazgatója. 2004 és 2010 között a Londoni Régiséggyűjtők Társaságának főtitkáráként és vezérigazgatója, 2002-2004 között vezető politikai tanácsadó a Kulturális, Média és Sport Minisztériumnak, ezt megelőzően pedig a British Museum (1986-2001) munkatársa. Széles körben publikált az európai történelem régészeti, muzeológiai és a nemzetközi kulturális javak témában.
- *Dr. Catherine Lido* – a Glasgow Egyetem kutatója, az Urban Big Data Center munkatársa. Tagja a Robert Owen Kutatóközpont Oktatási részlegének, ill. a Social Justice, Place & Lifelong Education (SJPLE) Kutatási és Oktatási Csoportjának, ahol együtt dolgozik Professzor Mike Osborn-nal (elemzik a város tanuláshoz való hozzáférését és tanulási mutatóit valamint multimédiás adatforrásokkal is dolgozik).

A megjelent szakemberekkel való beszélgetések valamint az előadásaik során elhangzott és bemutatott kutatási eredmények, módszerek a szervezetünk tevékenységeinek továbbfejlesztésére hasznosítható és beépíthető információkat, gyakorlatokat tartalmazott.

A konferenciát számos további kiemelkedő esemény követi:

- Mexico városban az UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL) II. Nemzetközi Konferenciája a Tanuló városok UNESCO Globális Hálózatának beiktatásával;
- az ENSZ párizsi konferenciája az éghajlatváltozásról;
- az ENSZ határozatok a fenntartható fejlődés céljairól.

Emellett egy új PASCAL Tanuló városok Network 2 program kerül végrehajtásra 2016-18 között:

² NBN = National Bibliographic Numbers. A Finn Nemzeti Könyvtár fejlesztette és regisztrálta ezt a nemzeti könyvtárak számára fenntartott névteret.

- a 14. PASCAL konferenciára 2017. október 17-19. között kerül megrendezésre, amelynek szervezési jogát a Dél-Afrikában, a Kruger Nemzeti Parkban található Skukuza Ház kapta meg;
- a 15. PASCAL konferenciára 2018-ban valószínűleg a nagy New York-i Egyetemén kerül sor.

A konferencia támogatói

A PASCAL International Observatory nagy örömmel szervezte meg a konferenciát közös együttműködésben és partnerségben a Glasgow Egyetem, Glasgow Városi Tanácsa, a Glasgow Város Marketing Irodája, az UNESCO Élethosszig Tartó Tanulás Intézete és a CityNet³ segítségével.

A konferencia tapasztalatai

A konferencia célkitűzései és a nagyrendezvényt szervező intézet küldetése példaértékű, az élethosszig tartó tanulást népszerűsítő és támogató munkájuk pedig nemzetközi szinten is követendő példával szolgál. A szakmai találkozó lehetőséget biztosít az elért eredmények és jövőbeni célkitűzések, lehetőségek megvitatására, új kapcsolatok és közös együttműködések, kutatások kialakítására valamint a fejlesztésekre irányuló új ötleteik és tapasztalatokat megismerésére.

A konferencia és a Tanuló Városok hálózata is az együttműködést hangsúlyozza: megmutatja, hogy az önkormányzatok, az egyetemek, kutatócsoportok és a civil szervezetek közös munkájával, a nemzetközi összefogással milyen nagyszerű eredményeket érhetünk, milyen újfajta partnerségi és fejlesztési formák kialakítására van lehetőség a felnőtt- és élethosszig tartó tanulás kutatási és fejlesztési területein.

³ Citynet az ázsiai-csendes-óceáni térség fenntartható fejlődése iránt elkötelezett legnagyobb szövetség.

VI. SKÓCIA TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÉRTÉKEI

Skócia felnőttképzésének megismerése, és az együttműködési lehetőségek felismerése mellett az egyesület fontosnak tartotta, hogy az ország kultúráját, építészeti stílusait, hagyományait, életminőségét is megismerje.

Skócia Nyugat-Európában található, a Brit-sziget északi részén terül el. Az Egyesült Királyság második legnagyobb területe, melynek népessége 2006-os adatok szerint 5.200.000 fő. A népesség szám növekedést mutat tekintve a 2011-es adatokat. Az országot kisebb tagoltság jellemezi, mely megmutatkozik domborzatában is. Földrajzilag két fő tájegysége, az alföld és a felvidék mellett gazdag szigetvilággal és eltérő életlehetőségekkel, politikai, vallási és kulturális adottságokkal rendelkezik. A kulturális tagolódásra az egyik legérdekesebb jel a lakosság nyelvi megosztottsága. A legelterjedtebb nyelv az angol és ennek dialektusai. Ilyen például a Scots vagy az ősi kelta nyelv a Gaelic. Vallási megoszlását tekintve a skót presbiteriánusok a lakosság 80%-át, anglikánok 11%, római katolikusok 9% teszik ki. Skócia éghajlatára az óceáni éghajlat jellemző, ami igen változékony. A nyugati országrész melegebb a keleti csapadékosabb.

Skóciában rengeteg lehetőség nyílik a skót és nemzetközi képzőművészeti alkotások megtekintésére. Ilyen például az Edinburgh-i City Art Centre, amely a skót művészet egyik legjobb válogatását nyújtja, illetve megjelenik fotóművészete, formatervezési, építészeti és kortárs művészeti kiállítása is. Skócia a nemzetközi zene és film fesztiváljáról is híres, melyet a fővárosban tartanak. Az 1947-es Edinburgh-i Nemzetközi Filmfesztivál volt az első nemzetközi filmfesztivál.

Skócia monda világa is igen gazdag. Rengeteg történet szól hősökről, boszorkányokról, elrabolt gyerekekről, szellemekről, vízi szörnyekről. A Loch Ness-i tó vízi szörnye évszázadok óta ismert legenda, de városainak is pl. Edinburgh megvannak a saját legendái.

Edinburgh Skócia második legnagyobb városa, (483.000 fő) egyben fővárosa is a 15. századtól kezdve. Területileg a Dél-skót-felföld keleti partján terül el, Glasgow-tól 43 kilométerre. A részben vulkanikus eredetű terület, igen változatos, ugyanis egymást váltják a völgyek és hegyvidéki területek, valamint parti síkságok. A változatos tájnak köszönhetően gyakran nevezik hét dombra épült városnak is.

Edinburgh az Edinburgh-i Egyetemnek köszönhetően a felvilágosodás korának egyik központjává vált. A történelem során számos harc zajlott a városban, többször kifosztották, számos tüzeset történt. Ezekről függetlenül a város vezetői rengeteg figyelmet fordítanak a város értékeinek, kultúrájának megőrzésére. 1995-ben az Óvárost és az Újvárost az UNESCO a Világörökség részévé nyilvánította. Gazdasága főleg a turizmusra és az ehhez kapcsolódó szolgáltatóiparra épül. Az Óvárosban található az Edinburgh-i vár, a királyi palota melyet a Royal Mile köt össze. Ugyan csak itt találjuk, Adam Smith közgazdaságtan alapító atyját és a „láthatatlan kéz” elmélet megalkotóját is, valamint a Szent Egyed-katedrális. Az Újváros kialakulását az Óváros zsúfoltsága tette lehetővé. Itt találjuk többek között a világ egyik legnagyobb arborétumát, a Királyi botanikus kertet, a Calton Hillt, a Holyrood parkot és az Artúr széket.

A bankhálózatnak és infrastruktúrájának köszönhetően lendületes a nemzetközi konferencia és üzleti turizmusa is. A város kulturális élete megnyilvánul az egész évben tartó fesztiválokban, mely közül kiemelkedik az Edinburgh-i fesztivál. A világ egyik legnagyobb művészeti fesztiválja, a Fringe szintén Edinburgh-ben rendezik meg minden év augusztusában. Rengeteg kulturális létesítménynek ad helyet a város, mint például a Modern Művészetek Skót Nemzeti Galériája, a Dean-galéria, a Georgiánus ház, Nelson-emlékmű és számos más épületnek. A város kiemelkedő irodalmi életének, irodalmi alakjainak – mint például Walter Scott költő, regényíró – köszönhetően az UNESCO 2004-ben Edinburgh-nak adományozta a City of Literature (Irodalom városa) díjat is. London után Edinburgh a legkedveltebb konferencia-helyszín az Egyesült Királyságban, amit a város kulturális és tudományos örökségének, továbbá jelenlegi eredményeinek is köszönhet.

Edinburgh lakosságának több, mint 60%-a valamilyen felsőoktatási képzéssel rendelkezik, mely köszönhető 4 egyetemének, 5 főiskolájának, valamint az ingyenes első alapképzésnek.

Skócia legnagyobb városa **Glasgow** 598.830 fővel, amely az Egyesült Királyság harmadik legnépesebb városa. Az elnevezés az ősi kelta nyelvből a Gaelic-ből ered, jelentése: zöld hely. A skót alföld közép-nyugati részén helyezkedik el, legnagyobb folyója a Clyde folyó, mely az egykor virágzó hajóépítő ipar nyomait őrzi a mai napig. A város eredetileg egy egyetem köré épült, mely az ipari forradalom után gyors fejlődésnek indult. A XX. század végére kiérdemelte „az építészet és formatervezés városa” címet. Mára Európa 20. legfontosabb pénzügyi és bankközpontjaként szerepel, emellett Skócia kulturális központjának egyike, múzeumi és képtárai kivételesen gazdagok. A glasgow-i stílus a művészettörténészek meghatározása szerint az 1901-es glasgow-i kiállításkor érte el tetőpontját. A glasgow-i stílus sok különböző

hagyományt és irányzatot jelenít meg. A régi épületek modern adaptációja és a kései XX. század építésze jellemzi a mai városképet. A város nyugati részén az úgynevezett West Enden található a Kelvingrove Art Gallery, ami a legnagyobb látogatottságú ingyenes látványosság Skóciában, kb. 1,5 millió látogatóval évente. A modern művészetek galériája négy különböző emeleten mutatja be művészeti tárgyait. A földszinten megismerkedhetünk a skót kortárs festészettel és szobrászattal egyaránt. A klasszikus stílusú épület előtt láthatjuk a waterlooi csata győztesének, Arthur Wellesley-nek, Wellington első hercegének lovas szobrát, amelyet minden éjjel megkoronáznak. A Glasgow-i Katedrális az ország legősibb egyházi épülete, melyet a Pápa Rómával egyenrangú zarándokhelynek nyilvánított. Távolabb található a közlekedési múzeum, mely rengeteg érdekességgel szolgált. A Glasgow-i Egyetem egyike, a világ 100 legjobb egyetemeinek.